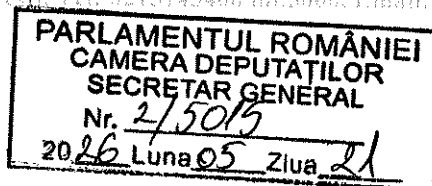

ROMANIA
DEPARTAMENTUL PENTRU RELATII CU PARLAMENTUL

Str. Mihail Primaverii nr. 33, sector 1, Bucuresti, Tel: 0213143400 fax 3000, E-mail: departamentul@gov.ro

Nr. 5917/2026

19-05-2026

**Către: DOAMNA IOANA BRAN - VOINEA
SECRETARUL GENERAL AL CAMEREI DEPUTAȚILOR**

Ref. la: punctele de vedere ale Guvernului aprobate în ședința Guvernului din data de 14 mai 2026

STIMATĂ DOAMNĂ SECRETAR GENERAL,

Bp Legislativ

Vă transmitem, alăturat, în original, **punctele de vedere ale Guvernului** referitoare la:

1. *Propunerea legislativă pentru modificarea art. 113 din Codul penal – reducerea limitei de vârstă a răspunderii penale de la 14 la 12 ani, exclusiv pentru infracțiunea de omor, condiționată de discernământ (Bp. 34/2026, Plx. 352/2026);*
2. *Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal (Bp. 761/2025, Plx. 264/2026);*
3. *Propunerea legislativă pentru asigurarea plății creanțelor comerciale ale operatorilor economici de către instituțiile și autoritățile publice (Bp. 697/2025, Plx. 273/2026);*
4. *Propunerea legislativă pentru completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul Penal (Bp. 760/2025, Plx. 301/2026);*
5. *Propunerea legislativă privind completarea art. 48 din Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii (Bp. 78/2026, L. 211/2026); Plx 389/2026*
6. *Propunerea legislativă privind declararea ca municipiu a orașului Voluntari, județul Ilfov (Plx. 151/2026);*
7. *Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri (Bp. 39/2026, Plx. 353/2026);*
8. *Propunerea legislativă pentru completarea art. 151 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ (Plx. 169/2026);*
9. *Propunerea legislativă privind modificarea și completarea Legii nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii (Bp. 76/2026, Plx. 365/2026);*
10. *Proiectul de Lege pentru modificarea alineatului (3) al articolului 654 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății (Bp. 378/2025, Plx. 495/2025);*
11. *propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 115/2015 privind alegerea autorităților administrației publice locale și a Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente (Bp. 320/2025, Plx. 443/2025);*
12. *Proiectul de Lege pentru completarea Legii societăților nr. 31/1990 (Bp. 362/2025, Plx. 510/2025);*

13. Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea art. 13 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției (Bp. 695/2025, Plx. 295/2026).

Totodată, vă transmitem atașat, în copie, punctul de vedere al Guvernului referitor la propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (Bp. 71/2026, L. 205/2026). Plx 396/2026

Cu deosebită considerație,

 NINA ȘĂPĂUNARU

SECRETAR DE STAT

PRIM MINISTRU

Domnul președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal*, inițiată de domnul senator AUR Corneliu Negru (**Bp.71/2026, L205/2026**).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea *Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare*, propunându-se, o serie de modificări în ceea ce privește regimul răspunderii penale a minorilor, astfel:

- se introduce regula răspunderii penale de la vârsta de 14 ani, necondiționat de dovedirea discernământului;

- prin excepție de la această regulă, se instituie răspunderea penală a minorului care a împlinit vârsta de 12 ani doar pentru anumite infracțiuni, și anume: omorul, omorul calificat, lovirea și alte violențe în forma agravată prevăzută la art. 193 alin. (2) *Cod penal*, vătămarea corporală prevăzută la art. 194 alin. (1) și (2) *Cod penal*, lovirile sau vătămările cauzatoare de moarte, violul, violul săvârșit asupra unui minor în varianta de la art. 218¹alin. (3) *Cod penal*, tâlhăria și tâlhăria calificată.

- majorarea duratei pentru care pot fi luate măsurile educative, precum și o agravare, în general, a condițiilor de răspundere.

II. Observații

A. Considerații generale

1. Atragem atenția că există și alte propuneri de modificare a legislației care privește răspunderea penală a minorilor.

În acest sens, amintim „*Propunerea legislativă pentru modificarea art.113 din Codul penal - reducerea limitei de vârstă a răspunderii penale de la 14 la 12 ani, exclusiv pentru infracțiunea de omor, condiționată de discernământ*”(Bp. 34/2026, Plx.352/2026).

Prin urmare, aceste propuneri ar fi trebuit să fie analizate împreună, pentru o abordare unitară și coerentă a procesului de legiferare, evitându-se modificările frecvente și paralelisme legislative, aspecte care nu fac decât să determine dificultăți în practica organelor judiciare.

2. Regimul răspunderii penale a minorilor în dreptul român este construit pe o abordare diferențiată în funcție de vârstă, care îmbină criterii biologice, psihologice și juridice și reflectă o concepție graduală asupra capacității de răspundere penală. *Codul penal* structurează acest regim pe trei paliere distincte.

a). *Minorii sub 14 ani*

Pentru minorii care nu au împlinit vârsta de 14 ani, legea instituie o prezumție absolută de lipsă a discernământului, care exclude în mod categoric angajarea răspunderii penale. Această soluție legislativă reflectă opțiunea fermă a legiuitorului potrivit căreia reacția penală este incompatibilă cu nivelul de dezvoltare psihică specific acestei etape de vârstă și cu *principiul interesului superior al copilului*.

În aceste situații, intervenția statului este plasată exclusiv în afara dreptului penal, fiind realizată prin mecanismele de protecție a copilului reglementate de *Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare*. Copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală, dar nu răspunde penal, poate face obiectul unor măsuri de protecție specială, dispuse la propunerea direcției generale de asistență socială și protecția copilului, de comisia pentru protecția copilului sau, după caz, de instanța judecătorească.

Legea impune o evaluare individualizată a situației copilului, având în vedere condițiile care au favorizat săvârșirea faptei, gradul de pericol social al acesteia, mediul familial și social, riscul de recidivă și orice alte

elemente relevante.

Măsurile pot include supravegherea specializată sau plasamentul, iar pentru situațiile de risc ridicat sau de persistență a comportamentelor deviante este prevăzută posibilitatea plasamentului într-un serviciu rezidențial specializat.

Regimul este completat de obligația participării părinților la programe de consiliere psihologică și de asigurarea unor servicii specializate destinate reintegrării copilului, precum și de interdicția absolută a publicității oricăror date referitoare la faptele comise de copil.

Hotărârea Guvernului nr. 1439/2004 privind serviciile specializate destinate copilului care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal, reglementează serviciile specializate furnizate de direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului sau de organisme private acreditate.

Aceste servicii urmăresc prevenirea comportamentelor deviante, educarea copilului în spiritul respectului față de lege, responsabilizarea și facilitarea reintegrării școlare, familiale și sociale.

Cu toate acestea, datele consemnate în *Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului „Copii protejați, România sigură” 2023-2027* evidențiază o disponibilitate redusă a serviciilor comunitare specializate pentru această categorie de copii și dificultăți semnificative de colaborare interinstituțională, inclusiv în ceea ce privește continuitatea intervențiilor de reabilitare și reintegrare. Această discrepanță între arhitectura normativă și capacitatea de implementare reprezintă una dintre vulnerabilitățile structurale ale sistemului actual.

b). *Minorii între 14 și 16 ani*

Pentru minorii cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani, *Codul penal* instituie un regim intermediar în care răspunderea penală este condiționată de existența discernământului la momentul săvârșirii faptei. Discernământul nu este prezumat, ci trebuie dovedit, de regulă, prin expertiză medico-legală psihiatrică.

c). *Minorii între 16 și 18 ani*

Minorii care au împlinit vârsta de 16 ani răspund penal, legiuitorul considerând că aceștia au, în principiu, capacitatea necesară pentru a înțelege semnificația socială a faptelor lor. Cu toate acestea, regimul sancționator aplicabil acestei categorii este distinct de cel al majorilor.

Astfel, *Codul penal* consacră un sistem sancționator bazat exclusiv pe măsuri educative. Potrivit art. 115 alin. (1) din *Codul penal*, acestea sunt măsuri neprivative de libertate (*stagiul de formare civică, supravegherea, consemnarea la sfârșit de săptămână, asistarea zilnică*) și măsuri privative de libertate (*internarea într-un centru educativ și internarea într-un centru de detenție*).

Aplicarea măsurilor educative este dispusă de instanța de judecată, în urma individualizării judiciare, iar cadrul normativ detaliază conținutul, durata și modalitățile de executare, în special pentru măsurile neprivative de libertate.

Un rol central în executarea și supravegherea măsurilor educative neprivative de libertate revine serviciilor de probațiune, care monitorizează respectarea obligațiilor stabilite de instanță, evaluează evoluția minorului și asigură legătura cu familia, școala și comunitatea.

În cazul neexecutării cu rea-credință a obligațiilor, instanța poate dispune prelungirea sau înlocuirea măsurii, inclusiv cu internarea într-un centru educativ, în condițiile legii.

3. *Repere internaționale privind vârsta minimă a răspunderii penale*

Cadrul de referință la nivel internațional în materia răspunderii penale a minorilor este stabilit de *Convenția ONU* cu privire la drepturile copilului.

Prin art. 40, *Convenția* consacră dreptul copilului suspectat, acuzat sau recunoscut vinovat de încălcarea legii penale de a fi tratat într-o manieră care respectă demnitatea și valoarea sa, ține seama de vârsta și gradul său de dezvoltare și urmărește reintegrarea acestuia și asumarea unui rol constructiv în societate

În același timp, art. 40 alin. (3) din *Convenție* impune statelor obligația de a institui un sistem de justiție juvenilă distinct, care să includă, în mod expres, stabilirea unei vârste minime sub care copiii sunt prezumați a nu avea capacitatea de a încălca legea penală, precum și promovarea unor mecanisme de soluționare alternativă, fără recurgerea la proceduri judiciare, acolo unde este adecvat și cu respectarea garanțiilor procedurale.

Interpretarea acestor obligații este oferită de *Comentariul general nr. 24 (2019) privind drepturile minorilor în sistemul justiției*¹, care subliniază explicit legătura dintre stabilirea vârstei minime și datele

¹ <https://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2022/07/ONU-CRC-C-GC-24-RO.pdf>

științifice privind dezvoltarea copilului, arătând că maturizarea creierului continuă și după vârsta adolescenței, afectând procesele decizionale, controlul impulsurilor și evaluarea consecințelor pe termen lung. (pct. 22)

În acest context, Comitetul „încurajează statele părți să își crească vârsta minimă a răspunderii penale cel puțin la 14 ani” și salută statele care au optat pentru praguri mai ridicate, de exemplu 15 sau 16 ani.

Totodată, documentul atrage atenția asupra riscurilor asociate soluțiilor care permit „coborârea” pragului prin excepții, în funcție de gravitatea infracțiunii.

Potrivit Comitetului, astfel de practici sunt, de regulă, adoptate sub presiunea opiniei publice și nu se bazează pe o înțelegere adecvată a dezvoltării copiilor, motiv pentru care se recomandă stabilirea unei vârste standard sub care copiii nu pot face obiectul urmăririi penale, fără excepție (pct. 25).

La nivel european, standardele dezvoltate în cadrul Consiliului Europei consolidează și particularizează orientările formulate în sistemul ONU, plasând vârsta minimă a răspunderii penale într-o arhitectură mai largă a justiției juvenile (*child-friendly justice*).

Deși Consiliul Europei nu stabilește o vârstă minimă uniformă obligatorie pentru statele membre, instrumentele sale normative și politice converg în mod constant către ideea existenței unor praguri legale clare, previzibile și suficient de ridicate, ca garanție împotriva contactului penal timpuriu și a arbitrariului decizional.

În acest sens, Rezoluția 2010 (2014) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, intitulată „*Child-friendly juvenile justice: from rhetoric to reality*”², reprezintă un reper central. În mod relevant pentru dezbaterile privind vârsta minimă pentru răspunderea penală (MACR), punctele 6.2 și 6.3 ale rezoluției recomandă statelor:

(i) stabilirea vârstei minime a răspunderii penale la cel puțin 14 ani, concomitent cu dezvoltarea unor alternative adecvate la urmărirea penală pentru copiii sub acest prag; și

(ii) interzicerea oricăror excepții de la vârsta minimă stabilită, inclusiv în cazul infracțiunilor grave, tocmai pentru a evita golirea de conținut a acestei garanții legale.

Aceste recomandări se înscriu într-o linie normativă mai amplă, conturată de instrumente-cheie ale Consiliului Europei, precum *Ghidurile privind justiția prietenoasă copilului (2010)* și *Recomandarea*

² <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=21090&lang=en>

CM/Rec(2008)11 referitoare la normele europene privind infractorii minori care fac obiectul unor sancțiuni sau măsuri. Acestea accentuează necesitatea unor sisteme de justiție juvenilă distincte de cele aplicabile adulților, centrate pe educație, proporționalitate și reintegrare, precum și caracterul de *ultima ratio* al privării de libertate.

În planul mai larg al cadrului internațional, aceste repere europene se articulează coerent cu instrumentele ONU consacrate în materia justiției juvenile *Regulile de la Beijing* (1985), *Regulile de la Havana* (1990) și *Recomandarea CM/Rec(2003)20* - care, împreună cu *Convenția ONU privind drepturile copilului* și *Comentariul general nr. 24* (2019), susțin o abordare convergentă: vârsta minimă a răspunderii penale este un instrument de politică penală cu funcție protectivă, menit să asigure o reacție adaptată dezvoltării copilului și să prioritizeze intervențiile educative și preventive.

4. Date și concluzii relevante din studiul Ministerului Justiției privind recidiva

Datele furnizate de *Studiul integrat privind cauzele recidivei* conturează un tablou coerent al factorilor structurali care determină revenirea în comportamentul infracțional în România. Una dintre concluziile centrale ale cercetării este aceea că familia disfuncțională reprezintă cel mai puternic factor de risc al recidivei penale.

Analiza populației penitenciare indică faptul că 1 din 8 recidiviști provine din rândul minorilor față de care a fost instituită, anterior, o măsură de protecție specială (plasament), semnalând existența unor vulnerabilități majore încă din copilărie.

În același timp, 31% dintre recidiviști au avut cel puțin un părinte cu probleme de consum de alcool sau droguri, iar 26% au avut cel puțin un părinte cu antecedente penale. Minorii care cresc în contexte marcate de infracționalitate parentală, dependențe, violență domestică sau abuz ce a impus intervenția sistemului de protecție a copilului constituie, astfel, un grup structurat vulnerabil, cu o probabilitate semnificativ crescută de implicare ulterioară în comportamente infracționale.

Un al doilea factor major asociat recidivei este abandonul școlar, studiul arătând că aproximativ jumătate dintre recidiviști sunt persoane care au părăsit timpuriu sistemul educațional, de regulă încă din perioada minoratului. Această constatare evidențiază limitele intervenției penale - în absența unor politici coerente de prevenție educațională și de menținere a

copiilor în sistemul de învățământ.

De asemenea, vârsta la debutul infracțional se conturează ca un factor de risc relevant al recidivei.

Potrivit datelor analizate, 24% dintre persoanele private de libertate au fost încarcerate pentru prima dată în perioada minoratului, iar o treime dintre condamnați au înregistrat prima recidivă între 18 și 24 de ani. Rezultatele sugerează că tranziția către vârsta adultă reprezintă un interval critic, în care lipsa intervențiilor timpurii și a sprijinului socio-educational favorizează consolidarea traiectoriilor infracționale. Minorii care manifestă conduite antisociale înainte de vârsta de 14 ani inclusiv comportamente precum *bullying-ul* sever trebuie înțeleși ca grupuri cu risc ridicat, care necesită intervenții preventive specializate, nu doar o activare a mecanismelor punitive.

Totodată, studiul evidențiază niveluri ridicate de stigmatizare socială a foștilor condamnați, care constituie un obstacol major în procesul de reintegrare.

Datele arată că 71% dintre respondenți ar prefera un coleg de muncă fără pregătire profesională, dar fără antecedente penale, în detrimentul unei persoane bine pregătite, dar cu condamnări anterioare; 70% nu ar accepta să locuiască în aceeași localitate cu recidiviști, 73% nu i-ar accepta ca vecini, 84% ca prieteni apropiați, iar 89% nu ar accepta ca un membru al familiei să se căsătorească cu o persoană recidivistă.

Acest climat social de respingere contribuie substanțial la menținerea ciclului recidivei.

Concluziile studiului infirmă ipoteza potrivit căreia pedepsele privative de libertate de lungă durată ar reduce riscul de recidivă, constatând că severitatea sancțiunii nu produce efecte preventive semnificative. În linie cu recomandările internaționale, cercetarea subliniază necesitatea dezvoltării unor alternative la detenție, inclusiv pentru persoanele recidiviste.

În ansamblu, datele indică faptul că rădăcinile recidivei sunt localizate preponderent în familie și educație, iar sistemul penal, acționând izolat, dispune de o capacitate limitată de a preveni revenirea în comportamentul infracțional, putând cel mult să diminueze parțial acest risc în etapa execuțională.

5. Drept comparat - modele europene și extra-europene

Statele membre ale Uniunii Europene au adoptat soluții diferite, pragurile situându-se, în majoritatea jurisdicțiilor, între 12 și 14 ani. Această diversitate este însă temperată de două trăsături comune relevante pentru analiza de politică penală: existența unor sisteme distincte de justiție juvenilă și orientarea predominant educativă și de reintegrare a minorilor.

În pofida presiunilor punctuale generate de infracționalitatea gravă comisă de tineri, nu se poate identifica, la nivel european, o tendință generală și consolidată de coborâre a pragului de vârstă, ci mai degrabă un interes crescut pentru individualizarea reacției penale și pentru extinderea mecanismelor alternative.

Un exemplu frecvent invocat este cel al Germaniei. În acest sistem, vârsta minimă a răspunderii penale este stabilită la 14 ani, minorii sub acest prag fiind excluși de la răspunderea penală și putând face doar obiectul intervențiilor din sfera protecției copilului.

Dreptul penal special aplicabil minorilor (*Jugendstrafrecht*) se aplică inculpaților care aveau peste 14 ani³, dar care nu împliniseră încă vârsta de 18 ani la momentul săvârșirii infracțiunii.

În cazul adolescenților cu vârsta de peste 18 ani, dar care nu împliniseră încă vârsta de 21 de ani la momentul săvârșirii infracțiunii, se poate aplica dreptul penal aplicabil minorilor, în funcție de nivelul de dezvoltare personală al individului sau de natura infracțiunii.

În Republica Cehă⁴, copiii care nu au împlinit 15 ani nu răspund penal. În cazul în care un copil cu vârsta sub 15 ani săvârșește o faptă care în alte circumstanțe ar constitui infracțiune, se declanșează o procedură civilă specială, în temeiul *Legii privind procedurile judiciare speciale* (Legea nr. 292/2013), și nu o procedură penală în temeiul *Codului de procedură penală* (Legea nr. 141/1961). Normele speciale aplicabile cauzelor privind copiii cu vârste sub 15 ani sunt prevăzute în *Legea privind justiția pentru minori* (Legea nr. 2018/2003). Cauzele în care sunt implicați copii cu vârste sub 15 ani sunt soluționate de instanțele pentru minori (judecători specializați din cadrul instanțelor de drept comun). Acești judecători specializați urmează cursuri de formare pentru a-și consolida cunoștințele cu privire la normele aplicabile în cadrul unor astfel de proceduri și la abordarea care trebuie adoptată în ceea ce privește

³ https://e-justice.europa.eu/topics/your-rights/rights-minors-court-proceedings/de_ro

⁴ https://e-justice.europa.eu/topics/your-rights/rights-minors-court-proceedings/cz_ro

infractorii cu vârste sub 15 ani.

În Grecia⁵, vârsta de la care există răspundere penală este de 15 ani. Un copil cu vârsta cuprinsă între 12 și 15 ani care a săvârșit o infracțiune are dreptul de a depune o plângere împotriva unei decizii administrative. Odată ce acesta a împlinit 17 ani, acest drept îi revine în mod exclusiv.

În Portugalia, consecințele pentru copii și tineri ale săvârșirii unor acte considerate infracțiuni țin seama de categoriile de vârstă. Astfel, statutul legal pentru tinerii infractori este între 16 și 21 de ani. Judecătorul corecțional poate reduce durata pedepsei cu închisoarea unui minor între 16 și 18 ani, dacă este favorabilă reintegrării minorului. Copiii sub 12 ani sunt considerați incapabili de a încălca legea, prin urmare ei necesită protecție, nu pedeapsă. Pentru persoane care au sub 12 ani, se aplică sistemul prevăzut de *Legea privind protecția copiilor și a tinerilor în pericol* (*Legea nr. 147/ din 1 septembrie 1999*), o lege care are exclusiv scopuri de protecție.

Persoanelor cu vârste cuprinse între 12 și 16 ani li se aplică *Legea privind tutela educațională (Lei Tutelar Educativa)* (*Legea nr. 166/99 din 14 septembrie 1999*). În temeiul acestei legi, sunt puse în aplicare măsuri de protecție și educative pentru educarea minorilor în ceea ce privește aplicarea legii și integrarea acestora în viața comunității într-un mod demn și responsabil.

Persoanele cu vârsta de peste 16 ani răspund penal și pot face obiectul unei pedepse, răspunderea penală fiind stabilită în temeiul *Codului de procedură penală (Código do Processo Penal)*. Tinerii cu vârste cuprinse între 16 și 21 de ani sunt supuși unui regim penal special prevăzut în *Decretul-lege nr. 401 /82 din 23 septembrie 1982*.

Un contrast semnificativ este oferit de Regatul Unit, în special de Anglia și Țara Galilor, unde vârsta minimă a răspunderii penale este stabilită la 10 ani, una dintre cele mai scăzute din Europa⁶. Acest prag este însoțit de instanțe și proceduri specializate pentru minori, însă este frecvent invocat în dezbaterile internaționale ca exemplu de soluție care ridică probleme din perspectiva evitării contactului timpuriu cu sistemul penal. Relevant pentru contextul actual este faptul că, în pofida menținerii pragului scăzut, există discuții publice și parlamentare privind oportunitatea creșterii vârstei minime, inclusiv în lumina recomandărilor internaționale și a datelor privind infracționalitatea juvenilă violentă.

⁵ https://e-justice.europa.eu/topics/your-rights/rights-minors-court-proceedings/el_ro;

⁶ E. Pirău, loc. cit., https://social.studiamsu.md/wp-content/uploads/2024/06/21_Pirau.pdf;

Dincolo de spațiul european, experiența Australiei⁷ oferă repere relevante. La nivel național, vârsta minimă a răspunderii penale a fost stabilită, în mod tradițional, la 10 ani. Datele publice invocate de organizația Salvați Copiii Australia, pe baza statisticilor furnizate de *Australian Institute of Health and Welfare* (AIHW), indică faptul că aproximativ 94% dintre copiii cu vârste cuprinse între 10 și 13 ani care au fost supuși detenției revin în fața instanțelor în termen de 12 luni, sugerând o rată extrem de ridicată de recidivă timpurie.

În acest context, Teritoriul Capitalei Australiene (*Australian Capital Territory*) a adoptat o reformă graduală a vârstei minime a răspunderii penale, care a presupus creșterea pragului de la 10 la 12 ani în anul 2023 și, ulterior, de la 12 la 14 ani, începând cu 1 iulie 2025, cu menținerea unor excepții strict delimitate pentru infracțiuni de o gravitate deosebită.

În ansamblu, aceste modele comparate sugerează că dezbaterea privind vârsta minimă a răspunderii penale nu poate fi redusă la stabilirea unui prag numeric. Relevante sunt, în egală măsură, arhitectura sistemului de justiție juvenilă, disponibilitatea alternativelor la sancțiunea penală clasică, capacitatea de individualizare a răspunsului și existența unor mecanisme de tranziție pentru tinerii aflați între adolescență și maturitatea deplină. Din aceasta perspectivă, experiența comparată indică o prudență structurală față de extinderea răspunderii penale timpurii și un interes crescut pentru soluții care limitează stigmatizarea și susțin reintegrarea pe termen lung.

B. Observații punctuale

1. Din perspectiva concepției de reglementare, se impune a FI menționat că astfel cum rezultă din cele arătate în precedent, soluția legislativă propusă nu ține seama de interpretarea obligațiilor stabilite de *Convenția ONU privind drepturile copilului* oferită de către *Comentariul general nr. 24 (2019) al Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului*.

De asemenea, subliniem faptul că un act normativ de o importanță majoră, cum este *Codul penal* al unui stat, trebuie să fie elaborat pe criterii științifice, iar modificarea acestuia, la rândul său, trebuie justificată pe aceleași criterii. Este vorba, în primul rând, de știința dreptului penal și de criminologie, dar și de alte criterii științifice din domenii variate: sociologie, psihologie, medicină legată etc. Or, *Expunerea de motive* nu

⁷ <https://aifs.gov.au/resources/resource-sheets/minimum-age-criminal-responsibility-australia>

folosește și nu invocă astfel de criterii, bazându-se pe câteva date statistice, care nu reflectă în mod complet dimensiunea fenomenului infracțional.

Totodată, menționăm că modul de configurare a normei este defectuos din perspectiva tehnicii legislative și prezintă potențiale *vicii de constituționalitate*.

În ce privește lista infracțiunilor pentru care se angajează răspunderea penală anterior vârstei de 14 ani, observăm că aceasta nu cuprinde și alte infracțiuni grave din *Codul penal* care au în conținut fapta de omor: violența în familie, ultrajul, ultrajul judiciar, ș.a.

Pe cale de consecință, soluția legislativă propusă poate constitui o nesocotire a *principiului egalității în fața legii* (art. 16 din *Constituție*), în condițiile în care un minor cu vârsta între 12 și 14 ani care săvârșește infracțiunea de la art. 199 raportat la art. 189 *Cod penal* nu va răspunde penal, în timp ce minorul de aceeași vârstă care comite un omor simplu va fi tras la răspundere penală.

2. În ce privește soluția legislativă de completare a art. 115 *Cod penal* (pct. 3 din inițiativa legislativă), prin care măsurile privative de libertate devin obligatorii în ipotezele prevăzute de text, apreciem că aceasta încalcă standardele internaționale și europene mai sus-amintite care accentuează necesitatea unor sisteme de justiție juvenilă distincte de cele aplicabile adulților, centrate pe educație, proporționalitate și reintegrare, precum și caracterul de *ultima ratio* al privării de libertate.

De asemenea, precizăm că soluția legislativă propusă afectează prerogativa instanței de judecată de a individualiza, în concret, sancțiunea pentru a corespunde gravității faptei săvârșite.

Totodată, nu se poate decela motivul pentru care pentru unele infracțiuni grave, cum ar fi violul (5 la 10 ani), un minor va fi sancționat cu o măsură neprivativă de libertate, în timp ce pentru alte infracțiuni, precum vătămarea corporală (2 la 7 ani), acestuia i se aplică măsura internării într-un centru educativ. Cu alte cuvinte, nu se respectă proporționalitatea între sancțiune și valoarea socială protejată.

3. În ce privește soluția legislativă de modificare a art. 117 alin. (1) *Cod penal* (pct.4 din inițiativa legislativă) de instituire a unei durate minime de 3 luni, concomitent cu majorarea duratei maxime de la 4 la 6 luni a stagiului de formare civică, menționăm că aceasta nu își găsește fundamentare în *Expunerea de motive*.

În ce privește instituirea unei durate minime, amintim că, potrivit celor reținute de către instanța de contencios constituțional, măsurile educative nu au caracter coercitiv, asemenea pedepselor, ci scopul acestora este educarea sau reeducarea minorului⁸.

Potrivit datelor statistice relevante existente la nivelul *Direcției Naționale de Probațiune*, reiese că din totalul măsurilor educative neprivative de libertate dispuse asupra minorilor, în anul 2024 doar în 3,92% din cazuri a fost aplicat stagiul de formare civică (care echivalează cu aproximativ 82 de persoane).

Astfel, după cum se poate observa, stagiul de formare civică are un impact redus în practică⁹.

Prin urmare, soluția legislativă propusă intră în marja de apreciere a legiuitorului, în stabilirea politicii penale a statului, însă impactul concret al majorării propuse va fi unul redus ca urmare a aplicării reduse în practică a stagiului de formare civică.

4. În ceea ce privește propunerile de modificare a art. 118 din *Codul penal* (pct.5), referitoare la măsura educativă a supravegherii, a art. 119 alin. (1) din *Codul penal* (pct.6), referitoare la măsura educativă a consemnării la sfârșit de săptămână, precum și a art. 120 alin. (2) din *Codul penal* (pct.7), referitoare la măsura educativă a asistării zilnice, observăm că soluțiile *de lege ferenda* vizează mărirea consistentă a duratei minime și a duratei maxime pentru care acestea pot fi dispuse.

Cu privire la majorarea limitei minime a duratei pentru care aceste măsuri educative pot fi dispuse, apreciem că aceste propuneri *de lege ferenda* nu pot fi susținute, având în vedere caracterul restrictiv de drepturi al acestora, cu precizarea că măsura consemnării la sfârșit de săptămână este singura dintre măsurile educative neprivative de libertate care, în realitate, presupune privarea de libertate a minorului.

În acest sens, semnalăm că, dacă în cazul celorlalte măsuri se poate stabili obligația de a nu se afla în anumite locuri, în cazul consemnării la sfârșit de săptămână, obligația constă în a nu depăși o anumită limită teritorială (în speță, locuința).

În acest sens, apreciem că reglementarea unei durate minime prea mari pentru care poate fi dispusă o anumită măsură educativă poate aduce atingere *principiilor constituționale* menționate mai sus, respectiv cele

⁸ A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 601/2018.

⁹ Potrivit Raportului de activitate al Direcției Naționale de Probațiune pentru anul 2024, disponibil la adresa <https://probațiune.just.ro/wp-content/uploads/2025/06/RAPORT-DE-ACTIVITATE-2024.pdf>.

referitoare la principiul superior al copilului, *principiul ultima ratio* și *proporționalitatea*.

Practic, instanța de judecată nu poate asigura respectarea interesului superior al copilului atunci când individualizează sancțiunea ce va fi aplicată.

Mai mult, subliniem că în cazul consemnării la sfârșit de săptămână, instanța ar urma să dispună executarea acesteia pe o durată de cel puțin 12 săptămâni, ceea ce înseamnă 24 de zile care vor echivala unei privări de libertate.

Astfel, observăm că durata minimă a măsurii educative a consemnării la sfârșit de săptămână va fi superioară minimului general al pedepsei închisorii (care, potrivit art. 60 *C. pen.* este de 15 zile). Și din această perspectivă, opinăm că soluția propusă este contrară jurisprudenței constituționale dezvoltate în această materie.

Punctul 5 din *Ansamblul regulilor minime ale Organizației Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing)* prevede că sistemul justiției juvenile trebuie să fie orientat spre asigurarea bunăstării minorului.

Prin aceasta, *Regula* introduce *principiul proporționalității* și „*va garanta ca orice reacție față de infractorii juvenili totdeauna să fie proporțională circumstanțelor atât ale infractorului, cât și ale infracțiunii*”.

Astfel, considerăm că este necesară menținerea limitelor minime a duratei pentru care se pot dispune măsurile educative neprivative de libertate, în vederea atingerii scopului acestora: educare, și nu coerciție.

5. Cu privire la soluția legislativă a majorării limitei maxime a duratei pentru care aceste măsuri educative pot fi dispuse, precizăm că aceasta va avea efecte directe asupra activității consilierilor de probațiune, în special asupra volumului și dinamicii acesteia.

În condițiile în care resursele umane la nivelul serviciilor de probațiune vor rămâne aceleași, va rezulta o creștere semnificativă a volumului de muncă în rândul consilierilor de probațiune, cu impact asupra calității serviciilor.

De asemenea, menționăm că, în ceea ce privește supravegherea măsurilor educative, intensitatea lucrului cu minorii este mult mai mare decât cea a lucrului cu adulții, astfel că impactul în termeni de intensitate a efortului depus în lucrul pe caz va rămâne la fel de ridicat ca până acum și pe o întindere de timp semnificativ mai mare ca durată, față de situația din

prezent.

Un alt aspect care se impune a fi menționat privește impactul majorării duratei măsurilor educative asupra eficienței măsurilor și a programelor desfășurate pe parcursul executării măsurilor educative neprivative de libertate. La o primă analiză, extinderea duratei măsurilor educative poate reprezenta o oportunitate pentru intervenții reale și eficace, cu un impact educativ mai puternic asupra minorului.

Totuși, potrivit datelor statistice existente la nivelul *Direcției Naționale de Probațiune*, ponderea persoanelor majore aflate în supravegherea serviciilor de probațiune este mult mai mare decât persoanele minore aflate în aceeași situație.

Astfel, în perioada 2017-2024, aproximativ 28% dintre persoanele intrate în supravegherea serviciilor de probațiune aveau vârste cuprinse între 14 și 17 ani, în timp ce restul de 78% aveau vârste de peste 18 ani.

Astfel, prelungirea duratei măsurilor educative care sunt concepute pentru minori, dar sunt aplicate unor tineri adulți (uneori având familii proprii și, la rândul lor, copii) poate reprezenta nu doar o intervenție care nu-și atinge ținta, ci chiar o piedică înspre maturizarea/responsabilizarea tinerilor adulți (una dintre contradicții fiind conținută în supravegherea unui tânăr părinte prin intermediul „*planului programului zilnic*” din cadrul măsurilor educative).

În concluzie, doar majorarea duratei pentru care sunt impuse măsurile, fără o adaptare la particularitățile de viață și dezvoltare psihosocială ale tânărului/adultului nu este de natură a da eficiența scontată intervenției, motiv pentru care, adiacent prelungirii duratei pentru care sunt impuse, conținutul acestora se impune a fi particularizat la vârsta reală a persoanei intrate în supraveghere.

6. În ce privește soluția prevăzută la art. 122 alin. (2) *Cod penal* (pct. 8 din inițiativa legislativă), menționăm că obligațiile impuse minorului conform art. 121 *Cod penal* reprezintă mijlocul prin care se asigură atingerea scopului de educare și resocializare a minorului.

Acestea nu au caracterul unor sancțiuni, ci dau conținut și previzibilitate măsurilor educative neprivative de libertate. Dispunerea obligațiilor are caracter facultativ și este personalizată în funcție de situația concretă. Nefiind sancțiuni și având un caracter facultativ, ele nu pot fi susceptibile de durate minime obligatorii, încetarea fiind dispusă atunci când și-au atins scopul sau nu se mai justifică.

7. În ce privește soluțiile legislative care vizează art. 123 alin. (1) lit. a) și alin. (3) lit. a), art. 124 alin. (3) și alin. (4) lit. a), art. 125 alin. (3) și alin. (4) lit. a) *Cod penal*, acestea sunt susceptibile de *vicii de neconstituționalitate* din perspectiva încălcării art. 1 alin. (5) din *Constituție*.

Norma de incriminare este lipsită de previzibilitate, în condițiile în care durata maximă pentru care se dispune măsura educativă nu se stabilește prin lege, ci rămâne la latitudinea organului judiciar.

8. Referitor la soluția legislativă care vizează art. 124 alin. (6) raportat la alin. (7) lit. a) *Cod penal*, observăm că tratamentul sancționator este mai grav atunci când minorul nu respectă obligațiile sau condițiile de executare a asistării zilnice, caz în care se dispune obligatoriu internarea într-un centru de detenție, decât atunci când acesta săvârșește o nouă infracțiune, caz în care se poate dispune, fie executarea restului rămas neexecutat într-un centru educativ, fie internarea într-un centru de detenție. Or, o astfel de abordare nu poate fi susținută, fiind contrară *principiului proporționalității*.

În doctrină¹⁰ s-a reținut că încălcarea condițiilor de executare ar trebui să producă efecte doar în limitele măsurii deja dispuse pentru infracțiunea comisă (prelungirea acesteia, modificarea obligațiilor în sensul adăugării unor noi obligații, revenirea la măsura inițială, dacă aceasta a fost înlocuită cu una mai ușoară (ca în cazul art. 123 alin.) (1) lit. a) *Cod penal*, art. 124 alin. (6) *Cod penal*, art. 125 alin. (6) *Cod penal*. Deoarece nu a fost comisă o nouă infracțiune, situația juridică nu ar trebui să conducă la stabilirea unei noi măsuri educative cu caracter mai sever.

Așadar, în lumina celor prevăzute mai sus, precizăm că nu putem fi de acord cu prevederea soluției internării într-un centru de detenție în ipoteza în care minorul, cu rea credință, nu respectă condițiile de executare a măsurii asistării zilnice sau obligațiile impuse în ipoteza prevăzută de art. 124 alin. (6) *Cod penal*.

9. Semnalăm că soluția de la art. 125 alin. (2) *Cod penal* (pct. 12 din inițiativa legislativă) de modificare a duratei internării într-un centru de detenție nu poate fi acceptată, ridicând probleme din punct de vedere al proporționalității sancțiunii față de fapta săvârșită.

¹⁰ L.V. Lefterache et al. *Justiția penală în cazul minorilor*, ed. Hamangiu, București 2021, p. 222;

Față de noile limite propuse, care se suprapun parțial, se poate ajunge la situația în care pentru o infracțiune pedepsită cu închisoarea de 15 ani sau mai mare să poată fi aplicată măsura internării într-un centru de detenție pe o durată de 5 ani, în timp ce pentru o infracțiune având un pericol abstract mai redus să poată fi dispusă aceeași măsură pe o durată de 7 ani.

Totodată, prin scăderea pragului de pedeapsă de la 20 de ani la 15 ani în ipoteza prevăzută la art. 125 alin. (2) *Cod penal*, internarea într-un centru de detenție pe o perioadă de 5 la 15 ani va fi incidentă în cazul unei plaje mai extinse de infracțiuni.

Astfel, accentul va cădea pe privarea îndelungată de libertate și mai puțin pe educație, proporționalitate și reintegrare, contrar standardelor internaționale, care stabilesc caracterul de *ultima ratio* al privării de libertate în cazul minorilor.

Referitor la soluția legislativă ce vizează art. 125 alin.(6¹) raportat la alin. (7¹), din nou se poate observa că tratamentul sancționator este mai grav atunci când minorul nu respectă cu rea-credință obligațiile impuse, caz în care se dispune obligatoriu executarea restului rămas neexecutat într-un penitenciar, decât atunci când acesta săvârșește o nouă infracțiune, caz în care se poate dispune executarea restului rămas neexecutat într-un centru de detenție.

Așa cum am menționat anterior, încălcarea condițiilor de executare ar trebui să producă efecte doar în limitele măsurii deja dispuse pentru infracțiunea comisă (prelungirea acesteia, modificarea obligațiilor în sensul adăugării unor noi obligații, revenirea la măsura inițială, dacă aceasta a fost înlocuită cu una mai ușoară. Or, prin art. 125 alin.(6¹) se propune executarea restului rămas neexecutat în penitenciar, contrar art. 134 *Cod penal*, care prevede că regimul răspunderii penale a minorilor se aplică și majorilor care la data săvârșirii infracțiunii erau minori.

De asemenea, observăm o suprapunere între dispozițiile art. 125 alin. (7¹) lit. b) și cele ale art. 129 alin. (2) lit. b), astfel cum au fost reconfigurate, acestea conținând aceeași soluție legislativă, fiind în prezența unui paralelism legislativ, interzis conform art. 16 din *Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare*.

10. În ce privește art. 129 alin.(2) lit. b) care prevede regimul sancționator în cazul pluralității de infracțiuni din care una este săvârșită în timpul minorității, iar cealaltă, după majorat, se poate observa că nu s-a

mai preluat teza finală din cuprinsul textului normativ în vigoare¹¹, teză care a fost introdusă pentru conformarea cu *Decizia Curții Constituționale nr. 601/2018*.

Prin decizia menționată s-a statuat că „*persoanele care săvârșesc fapte prevăzute de legea penală înainte de a fi împlinit vârsta de 18 ani beneficiază de un regim sancționator mai blând, în comparație cu cele care săvârșesc fapte similare după împlinirea majoratului acesta fiind reglementat, conform politicii penale a statului, drept consecință a particularităților psihologice specifice vârstei minorității*”.

Așa fiind, Curtea a reținut că „*persoanele la care fac trimitere prevederile art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal prezintă o capacitate mai scăzută de a înțelege pericolul social al faptelor săvârșite, decât cele prevăzute la art. 39 alin. (1) lit. b) din același cod, întrucât cele dintâi au săvârșit o pluralitate de infracțiuni, dintre care una a fost comisă în stare de minoritate, în timp ce în sarcina inculpaților la care fac referire prevederile art. 39 alin. (1) lit. b) din Codul penal a fost reținută săvârșirea a două infracțiuni, ambele după împlinirea vârstei majoratului, când capacitatea psihologică a persoanei de a înțelege semnificația și pericolul faptelor sale și consecințele acestora este una superioară, specifică maturității*”.

Așadar, în lumina celor reținute prin *Decizia Curții Constituționale nr. 601/2018*, persoanele la care face trimitere art. 129 Cod penal nu pot fi supuse aceluiași regim sancționator ca și cele care săvârșesc pluralitatea de infracțiuni exclusiv ca majori, o astfel de soluție fiind de natură a încălca art. 16 din *Constituție*.

În ce privește art. 129 alin. (2) lit. b), soluția majorării cu cel mult 1 an a măsurii educative dispuse poate conduce la depășirea maximului duratei unora dintre măsurile educative, de exemplu, a supravegherii și asistării zilnice, propuse prin demersul legislativ a avea o durată maximă de 9 luni.

10. În final, precizăm că în legătură cu problematica vârstei răspunderii penale a minorilor, s-a decis constituirea unui grup de lucru care are ca misiune efectuarea unei analize complexe și multidisciplinare a legislației în vigoare, incluzând aspectele juridice, sociale și criminologice.

¹¹ ART.129 alin. (2) lit. b) Cod penal: „dacă măsura educativă este privativă de libertate, iar pedeapsa este închisoarea, se aplică pedeapsa închisorii, care se majorează cu o durată egală cu cel puțin o pătrime din durata măsurii educative ori din restul rămas neexecutat din aceasta la data săvârșirii infracțiunii comise după majorat. Pedeapsa astfel obținută nu poate depăși durata pedepsei rezultante aplicabile potrivit art. 39 alin. (1) lit. b), dacă ambele infracțiuni ar fi fost comise după majorat.”.

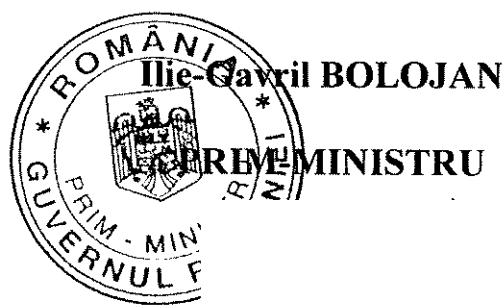
În vederea fundamentării activității grupului de lucru, Ministerul Justiției a solicitat puncte de vedere cu privire la acest fenomen de la o serie de instituții relevante (Consiliul Superior al Magistraturii, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Ministerul Afacerilor Interne, Avocatul Poporului, Institutul Național de Medicină Legală „Mina Minovici”, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, Uniunea Națională a Barourilor din România), dar și de la mediul academic.

Concluzionând, în ceea ce privește problema unei eventuale modificări a vârstei răspunderii penale a minorilor, așa cum am precizat deja, aceasta se află încă în analiză interinstituțională, în cadrul grupului de lucru menționat anterior.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative în forma prezentată.**

Cu stimă,

Domnului senator Mircea ABRUDEAN
Președintele Senatului